

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Jaroslav PEKARA**
Studijní program: Ošetřovatelství
Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Jitka Němcová, PhD.**
Školitel: PhDr. Marie Trešlová, Ph.D.
Název disertační práce: **Fenomén násilí v ošetřovatelské péči všeobecných sester České republiky**

Aktuálnost zvoleného tématu

Předložená disertační práce jako první v ČR celostně zpracovává problém násilí při vzájemném kontaktu všeobecné sestry a pacienta. Tomuto fenoménu je rámci ošetřovatelství v České republice věnováno stále málo pozornosti a chybí koncepce vzdělávání v oblasti prevence násilí nejenom při výkonu povolání všeobecné sestry. Kvalita služeb vycházející z ochrany před ohrožujícím a násilným chováním obou stran je prioritou a předložená disertační práce je hlubokou sondou do této problematiky.

Stanovené cíle a hypotézy disertační práce

Hlavním cílem disertační práce bylo zmapování násilí, které vzniká ve zdravotnickém prostředí výhradně při vzájemném působení všeobecné sestry a pacientů v ČR. Dále si autor zvolil několik dílčích cílů se snahou identifikovat nejčastější nedostatky zvládnutí těchto situací a hledáním možností jejich nápravy. Cíle byly ověřovány třemi hypotézami, jednou výzkumnou otázkou a dále metodou ex post evaluace v rámci, které byla také formulována hypotéza čtvrtá.

Hypotézy:

Ženy (pracovnice ve zdravotnictví) jsou náchylnější k násilí od pacientů více než muži (pracovníci ve zdravotnictví).

Všeobecné sestry jsou konfrontovány více s verbálním násilím než ostatní NLZP.

Středoškolsky vzdělané sestry jsou vystaveny násilí více než vysokoškolsky vzdělané sestry.

Dovednosti získané školením o prevenci násilí jsou závislé více na didaktické metodě než na délce školení.

Výzkumná otázka

Jaké jednání všeobecné sestry přispívá k eskalaci konfliktů s pacienty?

Metodika

Pro výzkum autor zvolil metodiku smíšeného designu. Využil kombinaci kvantitativního výzkumu s kvalitativní studií a metodou ex-post evaluace. Opomenuta nebyla ani pilotáž, kterou autor vytěžil pro finální úpravu dotazníku.

Výzkumný soubor kvantitativního výzkumu tvořilo 896 respondentů, z toho bylo 500 všeobecných sester.

Jádrem kvalitativního zkoumání bylo deset hloubkových rozhovorů se všeobecnými sestrami, které prodělaly násilný incident, a to pomocí polostrukturovaného rozhovoru.

V případě ex-post evaluace se jednalo se o zhodnocení praktického proškolení 550 nelékařských zdravotnických pracovníků prostřednictvím 14 seminářů, které proběhly během 11 měsíců. Po uplynutí 12 měsíců se vrátilo 239 dotazníků, které autor vyhodnotil a komparoval se stanovenou hypotézou.

Získaná data jsou zpracována do tabulek a následně jsou analyzována. Použitými metodami byly - dotazník, rozhovor, analýza kódováním dle Glasera a Strausse, Chí-kvadrát test a interaktivní semináře.

Diskuze

Vysoce hodnotím zejména část diskuze, která je jádrem disertační práce, je rozsáhlá a svědčí o autorově zájmu o problém a svědčí o širokých znalostech zejména zahraničních zdrojů. Autor komparuje vlastní výsledky s 26 aktuálními studii a na základě získaných poznatků zavádí do praxe nové postupy.

Přínos pro studovaný obor a nové poznatky

Autor prakticky prokázal jak je možné nejen deeskalačně působit při vzniku násilného chování při vzájemném kontaktu všeobecné sestry a pacienta, ale zejména, jak mu pomocí komunikace předcházet. Navíc autor vytvořil speciální didaktický sylabus a vzdělávací kurz pro vzdělání všeobecných sester a pro praxi v oblasti prevence násilí. Tyto podklady úspěšně v praxi také ověřuje. Jedná se o významný přínos pro oblast ošetrovatelství, především z hlediska edukace budoucích všeobecných sester s možným přesahem na ostatní zdravotnické profese.

Úroveň zpracování

Práce má 120 stran, je členěna do logických celků a jednotlivé kapitoly jsou zpracovány přehledně. Autor použil adekvátní výzkumné metody, které vedly k naplnění cílů práce. Hypotézy jsou stanoveny správně a autor vhodným nástrojem dokládá jejich validitu. V rámci kvalitativního šetření byla také potvrzena výzkumná otázka. Autor v disertační práci použil celkem 150 zdrojů (54 monografických, 63 časopiseckých, 16 internetových), ze kterých je 73 zdrojů zahraničních. Vhodným doplněním je 7 příloh (42 stran), do kterých autor zařadil zápis hloubkových rozhovorů, dotazníky, tabulku vybraných testovaných závislostí, dotazník na hodnocení semináře a tabulky SAPROF a START. Práce obsahuje pouze několik formálních nedostatků (překlep na s. 119 a v zápise několika literárních zdrojů), které však neovlivňují její obsahovou kvalitu.

Otázky k obhajobě

Jak hodláte dále propagovat výstupy z Vaší práce (kurz, sylabus předmětu)?

Závěr oponentského posudku

Dizertační práce Mgr. Jaroslava Pekary přináší nové poznatky pro obor Ošetrovatelství a zejména pro zdravotnickou praxi. Splňuje požadavky kladené na tento typ prací. Na základě prostudování disertační práce Mgr. Jaroslava Pekary doporučuji tuto práci přijmout k obhajobě a v případě jejího úspěšného obhájení doporučuji, aby byl Mgr. Jaroslav Pekarovi, v souladu se zákonem 111/1998 Sb., o vysokých školách, v platném znění, přiznán akademický titul „*philosophiae doctor*“, ve zkratce Ph.D.

V Praze, dne 8. 2. 2016

podpis oponenta disertační práce.....

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Jaroslav PEKARA**
Studijní program: Ošetrovatelství
Oponent disertační práce: **doc. MUDr. Jiří Beran, CSc.**
Školitel: PhDr. Marie Trešlová, Ph.D.
Název disertační práce: **Fenomén násilí v ošetrovatelské péči všeobecných sester České republiky**

Téma disertační práce – násilí v ošetrovatelské péči - je aktuální a významné. Ke zmapování tohoto fenoménu v ČR autor kombinuje kvantitativní výzkum (dotazník) s kvalitativním (rozhovor) a ex-post evaluací. Práce má rozsah 120 stran textu, s dalšími materiály 180 stran. Autor dospívá k zjištění, že násilí je vystaven jak ženský, tak mužský ošetrovatelský personál, přičemž nejčastěji se jedná o násilí verbální. K manifestaci násilí přispívá i nesprávné jednání samotných sester. Naopak vhodnou komunikací sester lze projevy násilného jednání pozitivně ovlivňovat.

Pokud jde o vymezení pojmu násilí, nutno zdůraznit, že násilí, s nímž se ve zdravotnictví setkáváme, je nehomogenním fenoménem. Autor se přiklání k tomu, že násilné jednání má za cíl poškodit jinou osobu, což plně nevystihuje celou šíři pojmu.

Správně je poukázáno (část 2) na význam vztahu sestra – pacient pro manifestaci násilí a na možnosti vyprovokování násilného jednání sestrou.

Kladem práce je pozornost věnovaná prevenci a deeskalaci.

Ošetrovatelský proces (kap. 7) nezmiňuje spolupráci sestry s lékařem, přičemž dle názoru oponentova ošetrovatelský proces je součástí léčebné péče, při níž sestra a lékař spolupracují při léčbě nemocného člověka.

Metodika kvalitativní části výzkumu se zakládá na zpracování 896 dotazníků, díky nimž byla získána řada údajů, které autor pečlivě zpracoval do 40 tabulek. Ne všichni respondenti (396 osob) patřili mezi všeobecné sestry.

Kvalitativní část výzkumu přináší názornější vhléd do problematických situací a vychází ze strukturovaných rozhovorů založených na 10 tematických okruzích. Rozhovory přibližují různorodost příčin násilí, s nímž se sestra setkává (např. rozhovor č. 2 popisuje zkušenost získanou s osobou s kognitivním deficitem). Rozhovory odpovídají reálným situacím z ošetrovatelské praxe.

Ex-post evaluace potvrzuje smysluplnost vzdělávání pro prevenci a zvládání násilí vůči sestřím a zdravotníkům vůbec.

Ve shodě s autorem pokládám za významné to zjištění, že „chování sester významně přispívá k eskalaci konfliktů a je jednou z příčin násilí“ .

Seznam použitých zdrojů je dostatečně obsáhlý. Přílohy práci vhodně doplňují.

Práce splňuje jak obsahem, tak formou požadavky na doktorskou disertační práci.

Předloženou práci doporučuji k obhajobě.

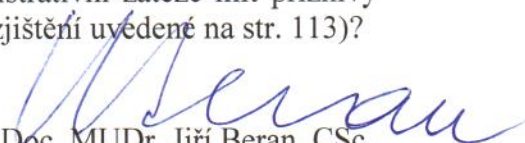
Otázky oponenta :

1. Lze se v rámci širšího pojetí fenoménu násilí v ošetrovatelské péči setkat též takovým násilím, které lze chápat jako násilí obranné ?
2. Doznal vztah mezi pacientem a sestrou (zdravotníkem) určitých změn během několika posledních desetiletí?

3. Respondenty byli v 396 případech (z celkového počtu 896) jiní pracovníci než všeobecné sestry, nemělo to vliv na výsledky?

4. Mohlo by lepší finanční ohodnocení sester a snížení administrativní zátěže mít příznivý vliv na prevenci a případně působit proti eskalaci konfliktů (viz zjištění uvedené na str. 113)?

4. 2. 2016

Doc. MUDr. Jiří Beran, CSc.

Vpodpis oponenta disertační práce.....